

1. ויקרא פרק כו פסוק כו (פרשת בחקותי).

בְּשִׁבְרֵי לֶכֶם מִטֶּה־לֶחֶם וְאִפּוֹ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶלֶד וְהִשִּׁיבּוּ לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקַל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשָּׁבְעוּ: 0

2. נותר דעה

א. איתא בגמרא^ה, תנו רבנן הסופגנין, והדובשנין, ואיסקריטין, וחלת המסרת, והמדומע פטורים מן החלה, מאי חלת המסרת אמר רבי יהושע בן לוי זה חלוט של בעלי בתים, אמר ריש לקיש הללו מעשה אילפס הן, ורבי יוחנן אמר מעשה אילפס חייבין, והללו שעשאן בחמה וכו', פירש רש"י בד"ה מעשה אילפס וז"ל, לפיכך לאו לחם הוא, דקא סבר אין לחם אלא האפוי בתנור, כדכתיב לחמכם בתנור אחד, עכ"ל.

ולכאורה צריך להבין מה דמקור הדין הנ"ל הוא מפרשת התוכחה כדכתיב "בשברי לכם מטה לחם ואפוי עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבועו", ועל כרחך שיש שייכות בין דיני חלה לתוכחה, ועלינו לבאר זאת.

ב. בביאור הענין יש להקדים לפי מה שידוע הטעם למה מאכל האדם שהוא חיות האדם נקרא לחם, וביאורו משום דמציאות כל האדם ועבודתו הוא המלחמה בין החלק הרוחני והגשמי ולקבוע מי המנהיג, וממילא מה דנותן חיות לאדם ואת הכח להמשך הקרב ומלחמה זו נקראת לחם¹.

ו. ויש להסמיך לזה את דברי הגר"א² דיש דין דגמר של מאכל האדם יהיה על ידי אש, ויש להבין זה על פי כל הנ"ל דכל עבודת האדם היא לחבר מדת הדין למדת הרחמים, ואם זה בלי איזה צמצום, דהיינו הדין או הרחמים אז זה חסרון בהחיבור, ממילא הלחם שהוא ההונועה של חיבור הזה, הגמר שלו הוא על ידי אש שהיא מדת הדין, כדי לצמצם ולפעול שיהיה כאן החיבור הראוי.

ג. ובזה יש להבין טענת המלאכים³ אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו וכו', דהיינו דעולם הישמי מהותו הוא ענין השכחה ומטעם זה מת משתכח מן הלב, ומצד שני העולם הרוחני הוא ענין נצחי ומטעם זה כל ענינו הוא זכרון, ולכן הטענה של המלאכים היה דאין ליתן את התורה לבני אדם שכל מציאותם היא עולם הגשמי - דהיינו עולם השכחה, ועל זה השיב משה רבינו דאין מציאותם מוחלטת בעולם הגשמי, אלא יש לאדם מלחמה לאן הוא שייך אם לעולם הגשמי - עולם של שכחה ומיתה, או לעולם הרוחני - עולם של זכרון ונצחיות.

ד. בהמשך קו זה יש להבין את הקללה על אדם הראשון אחר שחטא "בזעת אפריך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב⁴", והכוונה היא למלחמה הזאת לקבוע 'מי אני', ושם בדוקא מופיע ענין הלחם שהוא נותן את הכח למלחמה זו. וממשיך הכתוב ואומר "עד שובך אל האדמה", דאז הנשמה נפרדת מתוך הגוף, ואם זכה בחייו וקבע שהרוחני מנהיג את גופו וגופו מתקדש ונעשה חלק מנשמתו ועליו כתיב צדיקים במיתתם קרויים חיים, ואם ח"ו להיפך אז עליו נאמר רשעים בחייהם קרויים מתים.

ה. ובזה יש להבין דענין הלחם אינו איזה דוגמא ודבר צדדי בפרשת התוכחה, וממילא יקשה מה ששאלנו דאין אפשר ללמוד דיני חלה מכאן. אלא זה כל ענין הלחם, דהיינו גילוי על מלחמה הזאת דיש יכולת באדם לעלות עד אין שיעור וממילא יהיו לו חיים שהם כולו טוב, או ח"ו להיפך ואז יהיו לו כל הקללות של התוכחה. וממילא שפיר שייך ללמוד דבר זה מהתוכחה, כיון שזה כל ענינה דאם לא ילחם במלחמה כראוי יבואו עליו כל הקללות האמורות בפרשה.

אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אִתָּם: (ויקרא כ"ו ג').

רבי חיים בן עטר בספרו "אור החיים" על התורה פותח עם ארבעים ושתיים פירושים על המילים הראשונות של הפרשה: "אם בחקתי תלכו". אמנם מדוע דווקא ארבעים ושתיים? מהו המסר שרצה בעל האור החיים להעביר בכך שבחר לפתוח באופן זה את הפרשה? ננסה להתבונן מעט במשמעותו של מספר זה.

אחד מהשמות הקדושים הוא מה שנקרא בלשון חז"ל "שם מ"ב אותיות". חז"ל גם מונים בגמרא בקידושין שש מעלות שנדרשות ממי שבא ללמוד את סודותיו של שם זה:

"אמר רב יהודה אמר רב: שם בן ארבעים ושתיים אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו וכל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שני עולמים: העולם הזה והעולם הבא". (קידושין ע"א ע"א)

שש המעלות הללו מבטאות את העובדה שהאדם שנושא אותם עומד תמיד במדרגתו הרוחנית, בכל זמן, מקום ומצב. הדרך להגיע למעלה הרוחנית של שם מ"ב אותיות עוברת דרך ששת מעלות אלו.

גם מסעות בני ישראל במדבר התחלקו לארבעים ושתיים תחנות. ארבעים ושתיים המסעות מרמזים לשם מ"ב אותיות שליווה את בני ישראל כאשר הם יצאו ממקום אחד ועברו למקום אחר. שם זה מבטא במקומות רבים העתקה ממקום אחר ומעבר למקום אחר, ולכך מי שבא ללמוד אותו צריך שיקנה בנפשו את ששת התכונות המעידות על יציבותה של הקדושה בקרבנו, כך שהוא יכול להיכנס בצורה נכונה מעולם אחד לעולם אחר. ואכן, לאחר ארבעים ושתיים המסעות נצטוו כלל ישראל לבנות ששה ערי מקלט ועוד מ"ב ערי הלויים.

אנחנו רואים ששני המספרים הללו - ארבעים ושתיים ושש- מלווים אותנו במקומות נוספים בהקשר דומה. כאשר אנו יוצאים מעולם החולין ונכנסים לקדושת השבת אנו אומרים שישה מזמורי תהילים ואחר כך את תפילת "אנא בכח", המורכבת מארבעים ושתיים מילים שכמו מבטאים את שם מ"ב אותיות באופן של תפילה.

זאת הסיבה שלאחר אמירת תפילה זו אנו אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו לעם ועד", שהיא צורה מורחבת של עניית אמן הנצרכת לאחר הזכרת שמו של ה' יתברך; מאחר והזכרנו כעת שם שהוא מעין שם ה' באופן מורחב, נדרשת כאן עניית אמן באופן מורחב גם כן.

כמו כן, יש נוהגים לומר בתחילת הקידוש את ששת המילים החותמות את הפסוק האחרון של ששת ימי המעשה: "ויהי ערב ויהי בקר יום השישי", ולאחר מכן את הקידוש בעצמו, המורכב מארבעים ושתיים מילים. גם תפילת "אתה חוננתנו" במעריב לאחר שבת מורכבת מארבעים ושתיים מילים, ואתה אנו יוצאים מעולם השבת בחזרה לעולם החולין.

גם הפרשה הראשונה בקריאת שמע שאנו צריכים לומר כל יום במעבר מחלק אחד של היום לחלק השני מורכב מפסוק בן ששה מילים ולאחריו פרשייה בעלת ארבעים ושתיים אותיות.

את המסר הזה רצה בעל האור החיים לקשר לפרשת בחקותי: הפרשה פותחת בכך שעלינו ללכת בחוקות השם - כלומר, תורת השם מחייבת אותנו בכל מקום, ובכל מצב. בהמשך הפרשה מופיעות הברכות והקללות שמראות לנו כיצד יכולה המציאות להשתנות בהתאם לאופן שבו אנחנו מקיימים את המצוות - לטוב או חלילה להיפך.

מכאן נוכל ללמוד יסוד בסיסי בעבודת השם; התביעה שאנו נתבעים על קיום תורה ומצוות אינה מתמצת רק כאשר אנו נמצאים בתנאים האופטימליים, כאשר אנו מלאי חשק וכוחות לעבוד את ה'. עיקר העבודה הנדרשת מאתנו היא לדאוג לכך שנזכה להיות דבקים בערכי התורה בצורה תמידית, בכל עת וזמן. החיים הם למעשה מסע אחד ארוך, ואנו צריכים לדאוג ששם השם ילווה אותנו בכל התחנות שבהם נעבור. זהו היסוד שבחר האור החיים ללמד אותנו.